

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Obdo/57/2014
Identifikačné číslo spisu:	8107227526
Dátum vydania rozhodnutia:	23.06.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivana Izakovičová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:8107227526.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: G. X., nar. XX. XX. XXXX, bytom I. T. XXXX/XX, C., zastúpeného: PALŠA A PARTNERI ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA, spol. s r.o., so sídlom Masarykova 13, Prešov, IČO: 36 492 086, proti žalovanej: Z. C., nar. XX. 7. XXXX, bytom F. 25, Šarišské I., zastúpenej advokátom Mgr. Karolom Ševcom, so sídlom Prešov, Hlavná 29, v konaní o zaplatenie 19.915,64 eur s príslušenstvom, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 22. apríla 2014, č. k. 4Cob/48/2013-417, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 22. apríla 2014, č. k. 4Cob 48/2013-417 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Prešov rozsudkom zo dňa 15. 2. 2013, č. k. 18Cb/161/2008-367 návrh žalobcu na zaplatenie sumy 17.598,51 eur s príslušenstvom (v ostatnej časti bolo rozhodnuté predchádzajúcim rozsudkom Okresného súdu Prešov zo dňa 10. 3. 2011, č. k. 18Cb 161/2008-268) zamietol s tým, že o trovách konania bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku.

V odôvodnení rozhodnutia súd prvého stupňa s poukazom na §§ 303, 308, 309 a 497 Obchod. zák. uviedol, že Prvá stavebná sporiteľňa, a.s. (ďalej aj „PSS“), žalovanej ako dlžníčke poskytla medziúver 600 000 Sk na základe Zmluvy o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere zo dňa 31. 10. 2001, zabezpečený ručením ručiteľmi I. X. a žalobcom, na základe vyhlásenia o prevzatí ručenia zo dňa 31. 10. 2001. Veriteľ v prospech účtu č.0954638777/5900 vedeného na meno žalovanej poukázal bezhotovostný vklad dňa 12. 11. 2001 vo výške 480 000,00 Sk (15 933,08 eur) a dňa 12. 4. 2002 vo výške 119 000,00 Sk (3 950,08 eur). Žalobca, majúci dispozičné právo k účtu, vybral v hotovosti 450 000 Sk z dispozičného účtu žalovanej, na ktorý bol poskytnutý medziúver a previedol ďalších 149 000 Sk z medziúveru na svoj podnikateľský účet. Žalobca preukázal, že ako ručiteľ splnil dlh voči pôvodnému veriteľovi PSS, a.s., (§ 308 Obchodného zákonníka), vstúpil do práv veriteľa a požaduje od žalovanej vrátenie poskytnutého úveru. Súd prvého stupňa v rozhodnutí uviedol, že o nároku veriteľa bolo právoplatne rozhodnuté Okresným súdom Bratislava II, v konaní sp. zn. 22Cb 29/2005 v spojení s

rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave, v konaní sp. zn. 4Cob 144/2007, v ktorom konaní nebola namietaná platnosť zmluvy a túto súd ani nezistil. Neužnal dôvodnou ani námietku, že zmluva o medziúvere nebola podpísaná zo strany veriteľa v súlade so zápisom v obchodnom registri, keď uviedol, že s poukazom na znenie § 15 Obchodného zákonníka odborný referent úverov pôvodného veriteľa V. C., konal podľa všetkého na základe poverenia udeleného členmi štatutárneho orgánu. Ak by aj konal bez takéhoto poverenia, z pohľadu súdu žalovaná, žalobca a I. X., ako tretie osoby, o prekročení rozsahu poverenia s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu nemohli viesť a takéto konanie osoby, vystupujúcej v pozícii odborného referenta úverov, by zaväzovalo pôvodného veriteľa. Z vykonaného dokazovania mal súd prvého stupňa za preukázané, že peniaze z úveru vybral z účtu žalovanej žalobca, ktorý v konaní nepreukázal, že tieto reálne odovzdal žalovanej. Súd prvého stupňa vo veci konštatoval, že podľa § 265 Obchodného zákonníka, úverový vzťah sa riadi ustanovením Obchodného zákonníka, v ktorom platia zásady uvedené v § 265, že výkon práva, ktorý je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku nepožíva právnu ochranu. Navyiac, podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov, nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. Tu súd prvého stupňa dodal, že bolo by v rozpore s dobrými mravmi, ak by žalobca použil prostriedky z úveru pre seba a následne žiadal o ich vrátenie ako ručiteľ, ktorý plnil veriteľovi a vstúpil do práv veriteľa a pýtal vrátenie ním spotrebovaného úveru od žalovanej.

Na odvolanie žalobcu, Krajský súd v Prešove napadnutým rozsudkom z 22. 04. 2014, č. k. 4Cob/48/2013-417, rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a pripustil dovolanie na otázku: „Je prípustné, aby na právny vzťah vyplývajúci zo zmluvy o úvere uzatvorenej podľa ustanovení Obchodného zákonníka a z nej vyplývajúceho ručenia, pri nárokovani si vrátenia plnenia ručiteľom, ktorý splnil veriteľovi za dlžníka, bol návrh ručiteľa zamietnutý pre výkon práva v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, ktorý nepožíva právnu ochranu a je v rozpore s dobrými mravmi?“

V odôvodnení napadnutého rozhodnutia odvolací súd uviedol, že žalobca podal žalobu na zaplatenie sumy pôvodne 249.275,- Sk titulom splnenia ručiteľského záväzku z úverovej zmluvy medzi Prvou stavebnou sporiteľňou, a.s. Úverová zmluva bola uzavretá dňa 31. 10. 2001 na poskytnutie mimoriadneho medziúveru 600 000 Sk, pričom ručiteľmi za dlžníka - žalovanú boli I. X. a G. X. - žalobca. Žalobca ako ručiteľ postupne platil poskytnutý úver za žalovanú. Žalobca podaním zo dňa 10. 6. 2010 rozšíril žalobu na 17 127,33 eur (515 977,94 Sk) a podaním zo dňa 26. 1. 2011 na sumu 19 915,64 eur (599 978,57 Sk), pretože celý úver poskytnutý žalovanej zaplatil. Na základe oznámenia sporiteľne, že bol preplatok pri platení úveru o 214,34 eur, žalobca zobral žalobu späť v rozsahu 214,34 eur. Nakoľko žalobca plnil úver za žalovanú až do splatenia celého medziúveru, podľa § 308 Obchodného zákonníka, ručiteľ, ktorý splní záväzok, za ktorý ručí, nadobúda voči dlžníkovi práva veriteľa. Zo splnenia ručiteľského záväzku žalobca vyvodzuje svoje práva veriteľa vrátiť poskytnutý a zaplatený úver žalovanou ako dlžníkovi vo vzťahu k žalobcovi ako novému veriteľovi po splnení ručiteľského záväzku. Okresný súd nárok žalobcu zamietol s poukazom na to, že výkon ručiteľského práva, ak ručiteľ sám spotreboval poskytnutý úver, je výkon práva v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku a nemôže požívať právnu ochranu. Je aj v rozpore s dobrými mravmi. S týmto záverom prvostupňového súdu odvolací súd súhlasí.

Krajský súd zdôraznil, že v tomto prípade úverová zmluva je uzavretá podľa § 497 a nasl. Obchodného zákonníka, a to dňom 31. 10. 2001, ale v čase uzavretia úverovej zmluvy už platil zákon č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch s účinnosťou od 1. 10. 2001. Preto aj práva vzniknuté z tejto úverovej zmluvy majú spotrebiteľský charakter, pokiaľ sa týkajú vzťahu poskytovateľa úveru - veriteľa a dlžníka a je potrebné vychádzať z § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka, že spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Podľa prechodných ustanovení k Občianskemu zákonníku, a to § 879f ods. 3, spotrebiteľské zmluvy podľa § 52 uzavreté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa musia dať do súladu s ustanoveniami § 53 a § 54 tohto zákona do troch mesiacov odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona (účinnosť od 1.4.2004). Preto poskytovateľ úveru mal upraviť úverovú zmluvu a dať ju do súladu s Piatou hlavou § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka vo veciach spotrebiteľských zmlúv. Odvolací súd poukázal na to, že podľa § 52

ods. 2 Občianskeho zákonníka, ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné.

Odvolací súd poukázal na to, že základný zmluvný vzťah medzi žalovanou ako dlžníkom a sporiteľňou pri poskytnutí medziúveru je spotrebiteľským vzťahom avšak § 263 Obchodného zákonníka v odseku 1 definuje kogentné ustanovenia Obchodného zákonníka, kde strany sa môžu odchýliť od ustanovení tejto časti zákona alebo jej jednotlivé ustanovenia vylúčiť s výnimkou ustanovení tam uvedených, medzi ktorými je aj § 303, § 304, § 306 ods. 2 a 3, § 308, § 311 ods. 1 a § 312, ktoré upravujú ručiteľské práva v obchodnozväzkových vzťahoch. Keďže § 308 Obchodného zákonníka je kogentným ustanovením, potom podľa odvolacieho súdu platí, že ručiteľ, ktorý splní záväzok, za ktorý ručí, nadobúda voči dlžníkovi práva veriteľa. Preto keď žalobca splnil svoj ručiteľský záväzok z úverovej zmluvy, ktorá je síce uzavretá podľa Obchodného zákonníka, ale práva veriteľa a dlžníka sú spotrebiteľskými právami, kde platia ustanovenia Občianskeho zákonníka, resp. osobitného zákona č. 258/2001 Z. z., práva ručiteľa, ktorý splnil za dlžníka a vstúpil do práv veriteľa, podľa odvolacieho súdu sa riadia výlučne Obchodným zákonníkom. Ak žalobca plnil za žalovanú z úverovej zmluvy, vstúpil do práv veriteľa a jeho práva sú určené Obchodným zákonníkom. Keď žalobca preukázal, že celý dlh z úveru zaplatil za dlžníka, vstúpil do práv veriteľa a môže požadovať plnenie od dlžníka.

Podľa tvrdenia žalovanej, a nebolo to rozporované ani žalobcom, tento vybral v hotovosti 450 000 Sk, resp. poukázal na svoj účet 149 000 Sk. Potom podľa tvrdenia žalobcu, tieto peniaze dal k dispozícii žalovanej. V konaní žalobca neunesol dôkazné bremeno, že čiastku 450 000 Sk, resp. 149 000 Sk dal žalovanej. Je tu rozpor v tvrdeniach žalobcu, ktorý nepoprel tú skutočnosť, že aby bol poskytnutý medziúver žalovanej 600 000 Sk, musel prv vložiť 120 000 Sk Prvej stavebnej sporiteľni ako 20 % akontáciu, a túto čiastku potom po poskytnutí úveru žalovanej aj sám zobral (viď vyjadrenie žalobcu na pojednávaní dňa 13. 3. 2014, že „pri druhom výbere 149 000 Sk si 127 000 Sk nechal pre seba, pretože tieto peniaze vkladal na poskytnutie medziúveru, a rozdiel potom poskytol svojej svokre.“) Tvrdenia žalobcu, že čiastku 450 000 Sk v hotovosti odovzdal žalovanej, resp. dal jej ďalších 149 000 Sk, sú len v rovine tvrdení žalobcu. Žalobca nikdy nedoložil výpis z účtu, kde na jeho podnikateľský účet bola poukázaná čiastka 149 000 Sk z účtu žalovanej, že potom zo svojho podnikateľského účtu vybral túto čiastku 149 000 Sk, resp. že jej dal 22 000 Sk (149 000 Sk - 127 000 Sk, ktoré si ponechal žalobca).

Okresný súd konštatoval, že bolo by v rozpore s dobrými mravmi, aby žalobca použil prostriedky z úveru pre seba, vrátil ich ako ručiteľ a následne si tú istú čiastku pýtal od žalovanej ako dlžníčky, za ktorú ako ručiteľ dlh z úveru vyplatil. S týmto názorom súdu prvého stupňa, odvolací súd súhlasil, pretože žalobca nedoložil žiaden dôkaz o tom, aby po poskytnutí úveru žalovanej 600 000 Sk a vybratí hotovosti 450 000 Sk žalobcom, resp. prevodom 149 000 Sk na svoj podnikateľský účet, žalobca spätne tieto peniaze dal žalovanej. Hoci podľa odvolacieho súdu bol žalobca spoludisponent s účtom žalovanej, nikdy nebolo preukázané to, aby so súhlasom žalovanej vybral čiastku 600 000 Sk. Potom by sa jednalo o určité protiprávne konanie, resp. bolo by tu bezdôvodné obohatenie na strane žalobcu, a žalobca nemôže z tohto protiprávneho stavu vyvodzovať právo pre seba, že ako ručiteľ splnil za dlžníka, vstúpil do práv veriteľa a teraz je oprávnený požadovať spätne zaplatenie celého úveru žalovanou. Uplatnenie práv ručiteľa po splnení záväzku za dlžníka, ak sám ručiteľ spotreboval celý dlh dlžníka bez jeho súhlasu, teda spotreboval poskytnutý úver, sa podľa odvolacieho súdu prieči zásadám poctivého obchodného styku a nemôže požívať právnu ochranu. Splnením záväzku žalobca ako ručiteľ síce vstúpil do práv veriteľa priznávaných mu Obchodným zákonníkom, ale zneužil svoje právo, ktoré má podľa zákona, keď nadobudol právo veriteľa. Podľa odvolacieho súdu, žalobca uplatňuje šikanózný výkon svojho práva zo splneného ručiteľského záväzku so snahou spôsobiť ujmu žalovanej, keď už raz využil poskytnutý úver pre žalovanú, a druhýkrát keď sa domáha zaplatenia celého úveru žalovanou.

Zo strany žalobcu je navyše podľa odvolacieho súdu určité nekorektné jednanie, keď sa po svojom prakticky bezdôvodnom obohatení a vybratí úveru z účtu žalovanej, a keď úver zaplatil ako ručiteľ, opätovne žiada od žalovanej preplatenie ručiteľského plnenia. V konaní žalobcovi nie je možné priznať

právnú ochranu, pretože je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, čo v sebe obsahuje aj rozpor s dobrými mravmi podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, že výkon práv a povinností nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. Krajský súd v Prešove potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne, pokiaľ nárok žalobcu bol zamietnutý.

Proti napadnutému rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie v zákonnej lehote, ktorý navrhol, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil ust. § 241 ods. 2 písm. a/ O. s. p. v spojení s ust. § 237 písm. f/ O. s. p. v znení účinnom do 1. januára 2015 (ďalej len „O. s. p.“), konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 1 písm. b/ O. s. p.) a tým, že napadnuté rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení celej veci (§ 241 ods. 1 písm. c/ O. s. p.). Dovolateľ navrhol napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zmeniť, prípadne zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Dovolateľ má za to, že v konaní bolo, aj keď pravdepodobne nad zákonný rámec predmetu tohto konania, vykonaným dokazovaním jednoznačne preukázané, že úver ani nespotreboval a si neponechal finančnú časť, ktorá je predmetom tohto konania. Dodal, že nežiada v tomto konaní zaplatenie úveru ale z titulu ručiteľského záväzku vrátenia zaplatených finančných prostriedkov za žalovanú. Podľa žalobcu v konaní žalovaná uznala svoju povinnosť, a to vznesenou námietkou premlčania, kde v tejto časti bola pred súdom prvého stupňa čiastočne úspešná. Dovolateľ nesúhlasí s názorom odvolacieho súdu, že dôkazné bremeno má v tomto prípade zaťažiť žalobcu s poukazom na uvažovaný rozpor s dobrými mravmi (čo je kategória občianskeho a nie obchodného práva) pre prípad, že by mal financie použiť pre seba a následne tú čiastku pýtať od žalovanej. Predmetné súdne konanie a v ňom uplatnený nárok je založený na právnom vzťahu ručiteľského záväzku a ako ručiteľ si svoju povinnosť z tohto právneho vzťahu voči veriteľovi - stavebnej sporiteľne dlžnícky - žalovanej, riadne splnil. Podľa dovolateľa dôkaz o zániku dlhu podľa príslušných hmotnoprávných ustanovení zaťažuje v tomto konaní žalovanú. Ručenie v obchodných záväzkových vzťahoch je v Obchodnom zákonníku upravené komplexne a na vzťahy z neho sa preto nepoužijú ustanovenia Občianskeho zákonníka o ručení s tým, že ručiteľ, ktorý splní záväzok, za ktorý ručí, nadobúda voči dlžníkovi práva veriteľa. Ako ručiteľ, ktorý splnil záväzok za dlžníka, žalobca nadobudol od veriteľa práva veriteľa voči jeho dlžníkovi (žalovanej), avšak podľa dovolateľa súd nižšieho stupňa toto pri rozhodovacej činnosti vôbec do úvahy nezobral a zaoberal sa inými nesúvisiacimi dôvodmi, na základe ktorých nesprávne a nezákonne rozhodol.

Žalovaná vo svojom vyjadrení k podanému dovolaniu navrhla dovolanie zamietnuť a priznať jej trovy odvolacieho konania. Zdôraznila, že žalobca v konaní viackrát zmenil svoje tvrdenie ohľadom odovzdania finančnej čiastky, pričom poprela, že by jej bola zo strany žalobcu vyplatená akákoľvek suma z finančných hotovostí, ktoré žalobca vybral z účtu v Slovenskej sporiteľni, a.s. Žalovaná dodala, že vznesenie námietky premlčania neznamenaá uznanie pohľadávky žalobcu. Vo vyjadrení k podanému dovolaniu žalovaná ďalej citovala závery odvolacieho súdu, s ktorými sa v plnom rozsahu stotožnila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) dospel k záveru, že dovolaniu je potrebné vyhovieť. .

Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorým nemožno napadnúť každé rozhodnutie súdu. Výnimočnosť tohto opravného prostriedku zodpovedá právna úprava jeho prípustnosti. Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, len v prípadoch, v ktorých ho pripúšťa zákon (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

Podmienky prípustnosti dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu upravujú ustanovenia § 237 až 239 O. s. p. v znení účinnom do 1. januára 2015, ďalej len „O. s. p.“.

Podľa ust. § 237 O. s. p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak

a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

K tomu, či rozhodnutie odvolacieho súdu trpí z niektorou z vád uvedených v ust. § 237 O. s. p., prihliada dovolací súd nielen na podnet dovolateľa, ale i z úradnej povinnosti podľa ust. § 241 ods. 1 O. s. p. V prípade, že dovolací súd zistí, že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí niektorou z týchto vád, zruší rozhodnutie odvolacieho súdu, i keď dovolateľ toto pochybenie nenamietal. Dovolací súd postupuje rovnako i v prípade, že dovolanie nie je v zmysle ust. § 238 a § 239 O. s. p. prípustné.

Ďalej prípustnosť dovolania proti rozsudku upravuje ust. § 238 O. s. p., a to pre prípad rozsudkov odvolacích súdov, ktorými bol rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej zmenený, resp. v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru odvolacieho súdu vysloveného v tejto veci a tiež v prípade, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

V danom prípade boli splnené podmienky pre prípustnosť dovolania v zmysle ust. § 238 O. s. p., nakoľko odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné na otázku: „Je prípustné, aby na právny vzťah vyplývajúci zo zmluvy o úvere uzatvorenej podľa ustanovení Obchodného zákonníka a z nej vyplývajúceho ručenia, pri nárokovani si vrátenia plnenia ručiteľom, ktorý splnil veriteľovi za dlžníka, bol návrh ručiteľa zamietnutý pre výkon práva v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, ktorý nepožíva právnu ochranu a je v rozpore s dobrými mravmi?“

Dovolací súd však tiež skúmal, či je daný dôvod prípustnosti dovolania aj podľa ust. § 237 O. s. p. Dovolateľ vady konania v zmysle ust. § 237 písm. a/ až e/, g/ O. s. p. v dovolaní nenamietal a v dovolacom konaní vady tejto povahy nevyšli najavo. Prípustnosť tohto opravného prostriedku preto z uvedených ustanovení nemožno vyvodíť.

S prihliadnutím na obsah dovolania sa dovolací súd osobitne zamerlal na otázku opodstatnenosti tvrdenia žalobcu, že mu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 241 ods. 2 písm. a/ v spojení s 237 písm. f/ O. s. p.).

Pod odňatím možnosti pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O. s. p.) sa rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Táto vada konania znamená porušenie základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“).

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O. s. p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva (v zmysle § 18 O. s. p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - vid' napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O. s. p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O. s. p.) a pod.).

Dovolacia námietka žalobcu, že súdy otázku nároku, na zaplatenie (vrátenie) dlžnej sumy ručiteľovi z titulu splnenia záväzku za dlžníka veriteľovi ručiteľom a obrany žalovanej spočívajúcej v namietanom porušení zásad poctivého obchodného styku, resp. konanie v rozpore s dobrými mravmi neposudzovali

správne, lebo použitý právny predpis nesprávne interpretovali a vyvodili nesprávne právne závery, sa z rozhodujúceho - obsahového - hľadiska týka správnosti právneho posúdenia, na ktorom sú založené rozhodnutia prvostupňového a odvolacieho súdu.

Nesprávne právne posúdenie veci, ktoré tu žalobca súdom vytýka, ale nezakladá procesnú prípustnosť dovolania (viď tiež R 54/2012). Nejde totiž o vadu konania uvedenú v ustanovení § 237 ods. 1 O. s. p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol v § 239 O. s. p. uvedený ako zakladajúci prípustnosť dovolania.

Z dôvodov uvedených vyššie dospel najvyšší súd k záveru, že postupom súdov v preskúmvanej veci nebola žalobcovi odňatá možnosť konať (§ 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.).

V danom prípade boli splnené podmienky pre prípustnosť dovolania v zmysle ust. § 238 O. s. p., nakoľko odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné na otázku ako je uvedená vyššie: „Je prípustné, aby na právny vzťah vyplývajúci zo zmluvy o úvere uzatvorenej podľa ustanovení Obchodného zákonníka a z nej vyplývajúceho ručenia, pri nároku si vrátenia plnenia ručiteľom, ktorý splnil veriteľovi za dlžníka, bol návrh ručiteľa zamietnutý pre výkon práva v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, ktorý nepožíva právnu ochranu a je v rozpore s dobrými mravmi?“

V konaní nad akúkoľvek pochybnosť bolo preukázané, že Prvá stavebná sporiteľňa, a.s. (ďalej len PSS), ako veriteľ a žalovaná, ako dlžníčka uzavreli dňa 31. 10. 2001 Zmluvu o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere, pričom ručiteľmi za dlžníka bola dcéra žalovanej I. X. a žalobca ako jej vtedajší zať, ktorí prevzali ručenie vyhlásením zo dňa 31. 10. 2001. Okresný súd Bratislava II rozsudkom č. k. 22Cb/29/2005-148 zo dňa 11. 4. 2007 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 4Cob/144/2007-202 zo dňa 23. 9. 2008, zaviazal žalovanú, ručiteľku I. X., a ručiteľa - žalobcu zaplatiť PSS, a.s., sumu 273.659,40 Sk (9.083,83 eur) s 8,5 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 149.701,90 Sk a nahradiť trovy konania. V tomto konaní nebola spochybnená platnosť úverovej zmluvy, ani platnosť ručiteľského záväzku. Ďalej bola v konaní preukázaná skutočnosť, že žalobca ako ručiteľ splnil svoj ručiteľský záväzok a nadobudol voči žalovanej ako dlžníčke právo veriteľa. Správne uzavrel odvolací súd úvahu, ktorým právnym predpisom je potrebné právne vzťahy medzi účastníkmi sporu, t.j. žalobcom ako ručiteľom, ktorý splnil svoj ručiteľský záväzok a žalovanou, dlžníčkou, ktorá svoj dlh PSS nesplnila, že práva ručiteľa, ktorý splnil za dlžníka a vstúpil do práv veriteľa, sa riadia výlučne Obchodným zákonníkom, ktorý kategóriu „dobré mravy“ nepozná.

Predčasný je však záver odvolacieho súdu, že žalobca výkonom svojho práva porušil zásady poctivého obchodného styku, a preto nepožíva právnu ochranu.

Ustanovenie § 265 Obchod. zák. predpokladá, že účastník obchodnoprávneho vzťahu nesmie prekročiť medze, ktoré vyplývajú zo zásad poctivého obchodného styku pri presadzovaní svojich záujmov, a teda nesmie zneužiť práva, ktoré mu podľa zákona, resp. na základe zákona vznikli. Dovolací súd poukazuje na to, že korektív zásadami poctivého obchodného styku má byť poslednou možnosťou (ultima ratio), ako vo výnimočných prípadoch zmierniť, či odstrániť prílišnú tvrdosť zákona v situácii, v ktorej by sa priznanie uplatneného nároku javilo krajne nespravodlivým. Ustanovenie § 265 OBZ je tak treba vnímať ako príkaz sudcovi, aby rozhodoval v súlade s ekvitou, pričom, oproti dobrým mravom dovoľujú zásady poctivého obchodného styku zobrať do úvahy osobitosti profesionálnych vzťahov podnikateľského prostredia a jeho špecifickej etiky. Vzhľadom k prevažujúcej profesionalite týchto vzťahov možno dokonca, vo všeobecnej rovine, konštatovať, že citlivosť k aspektom sociálnej spravodlivosti je v režime obchodného práva o niečo slabšia, čo môže viesť k tomu, že za poctivé v obchodnoprávnej rovine možno, podľa okolností, považovať ešte aj postupy, ktoré by sa vo sfére všeobecného občianskeho práva mohli javiť už ako nemravné (viď napr. Obchodným zákonníkom v § 267 ods. 2 vylúčená možnosť namietat v obchodnoprávných vzťahoch tieseň a nápadne nevýhodné podmienky). Napokon aj v rozhodnutí zo dňa 1. júna 2008 sp. zn. 29Odo 1027/2006 Najvyšší súd ČR pripustil, že normatívne systémy poctivého obchodného styku a dobrých mravov sa obsahovo nekryjú (rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 20. januára 2009, sp. zn. 29 Cdo 359/2007). Pôsobenie zásady poctivého obchodného

styku má ochraňovať právne vzťahy uzavreté podľa obchodného práva pred šikanóznymi tendenciami a praktikami v obchodovaní. O šikanovanie by išlo vtedy, ak by výkon práva zreteľne smeroval iba k zjavnému poškodeniu iných subjektov.

V konaní bolo zistené, že PSS na účet žalovanej č. XXXXXXXXXX/XXXX poukázala bezhotovostný vklad dňa 12. 11. 2001 v čiastke 480.000,- Sk (15.933,08 eur) a dňa 12. 4. 2002 vo výške 119.000,Sk (3.950,08 eur). K účtu mal dispozičné právo okrem žalovanej aj žalobca, ktorý dňa 17.12.2001 vybral v hotovosti 450.000,- Sk (14.937,26 eur) a dňa 13. 5. 2002 bankovým prevodom v prospech svojho účtu č. XXXXXXXXXX/XXXX previedol 149.000,- Sk (4.945,89 eur). V konaní bolo preukázané, že žalobca ako ručiteľ postupne platil poskytnutý úver za žalovanú a celý úver poskytnutý žalovanej zaplatil. Žalobca v konaní tvrdil, že vybrané finančné prostriedky odovzdal žalovanej postupne, dvomi splátkami za prítomnosti bývalej manželky, resp. synov. Žalovaná tvrdí, že peniaze jej žalobca nikdy neodovzdal a že sa o výbere z účtu dozvedela prvýkrát na daňovom úrade, ktorý prevod časti úveru, vo výške 149 000,-Sk na podnikateľský účet žalobcu preveroval. Odvolací súd, ani súd prvého stupňa dokazovanie výsluchom svedkov v tomto smere nevykonali a bez ďalšieho uzavreli, že žalobca svoje tvrdenie nepreukázal. Tvrdenie žalovanej v súvislosti s ostatnými zistenými skutkovými okolnosťami odvolací súd nevyhodnotil dôsledne. Žalovaná sa dozvedela o prevode časti úveru z predvolania Daňového úradu Prešov zo dňa 13. 8. 2003 a podala vysvetlenie v tejto veci na daňovom úrade dňa 24. 9. 2003, v ktorom, okrem iného, uviedla, že v tejto veci podá na žalobcu trestné oznámenie. Od roku 2003, kedy sa žalovaná, ako tvrdí, dozvedela o výbere finančných prostriedkov z účtu, až do 19. 11. 2007, kedy podal žalobca návrh na začatie konania a ani v priebehu konania vo veci, žiadnymi dostupnými právnymi prostriedkami nebránila, resp. neuplatnila svoje právo. V tejto súvislosti sa vynára otázka, či tvrdenie žalobcu nie je pravdivé, alebo či nezáujmom alebo nestarostlivosťou (úmyselnou alebo neúmyselnou) o svoje právne záležitosti žalovaná nechala dospieť veci tak ďaleko, že inými právnymi prostriedkami nie je možné zjednať nápravu. Z tohto pohľadu potom odvolací súd mal zobrať do úvahy, či nečinnosť žalovanej a po uplynutí lehôt na uplatnenie a bránenie práva použitie obrany výkonu práva žalobcu v rozpore s zásadami poctivého obchodného styku, nie je obchádzaním zákona zo strany žalovanej. V uvedenom sa preto javí dovolaciemu súdu dovolacia otázka: „Je prípustné, aby na právny vzťah vyplývajúci zo zmluvy o úvere uzatvorenej podľa ustanovení Obchodného zákonníka a z nej vyplývajúceho ručenia, pri nárokaní si vrátenia plnenia ručiteľom, ktorý splnil veriteľovi za dlžníka, bol návrh ručiteľa zamietnutý pre výkon práva v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, ktorý nepožíva právnu ochranu a je v rozpore s dobrými mravmi?“ ako predčasne položená.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu zrušil podľa § 243b O. s. p. a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods.1 O. s. p.).

Toto rozhodnutie bolo prijaté rozhodnutím senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.